

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.07.2008, sp. zn. 25 Cdo 970/2006, ECLI:CZ:NS:2008:25.CDO.970.2006.1

Číslo: 44/2009

Právní věta: Za škodu způsobenou exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem (jako úřední osoba ve smyslu ustanovení § 3 písm. b) zákona č. 82/1998 Sb.) odpovídá vedle státu též exekutor sám za podmínek § 32 zákona č. 120/2001 Sb.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.07.2008

Spisová značka: 25 Cdo 970/2006

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 3 písm. b) předpisu č. 82/1998Sb.
§ 32 písm. b) předpisu č. 120/2001Sb.
§ 4 písm. b) předpisu č. 82/1998Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Jablonci nad Nisou rozsudkem ze dne 30. 3. 2005 zamítl žalobu na zaplacení 2 221 115,86 Kč s 3% úrokem z prodlení od 21. 5. 2003 do zaplacení, pro částečné zpětvzetí žaloby zastavil řízení ohledně 30% úroku z prodlení z částky 2 221 115,86 Kč od 21. 5. 2003 do zaplacení a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že usnesením Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 13. 8. 2002 byla na návrh žalobkyně (oprávněné) nařízena exekuce proti J. S., s. r. o. (povinné), k vymožení pohledávky ve výši 6 724 490,86 Kč a nákladů exekuce, a jejím provedením byl pověřen první žalovaný. Podle článku 7 bodu 2 a 3 rámcové dohody o provádění exekucí a další činnosti uzavřené mezi účastníky řízení dne 7. 5. 2002 se první žalovaný zavázal uložit finanční hotovost vymoženou v této exekuci na svůj účet a do pěti pracovních dnů poté ji poukázat na účet žalobkyně, nedohodnou-li se účastníci jinak. Exekuce byla provedena prodejem nemovitostí povinné, které vydražila obchodní společnost J., s. r. o., za 7 800 000 Kč; rozvrhovým usnesením Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 20. 1. 2003, které nabylo právní moci dne 14. 2. 2003, byly výtěžek dražby ve výši 7 800 000 Kč a úroky z prodlení ve výši 3536 Kč rozděleny mezi žalobkyni (6 724 490,86 Kč - uspokojení vymáhané pohledávky v plné výši), další oprávněnou K. banku (224 757,14 Kč) a prvního žalovaného, jemuž připadly náklady exekuce ve výši 854 288 Kč. Dne 21. 2. 2003 vyplatil první žalovaný žalobkyni 3 710 000 Kč, téhož dne byly z rozhodnutí Č. banky zablokovány veškeré finanční prostředky nacházející se na účtech u U. banky, a. s., kde na účtu byla složena zbylá část vymožené pohledávky.

První žalovaný ještě dne 21. 5. 2003 vyplatil žalobkyni dalších 793 375 Kč z Fondu pojištění vkladů, avšak zbývajících 2 221 115,86 Kč žalobkyně neobdržela a požaduje ji z titulu náhrady škody na obou žalovaných. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyni dosud žádná škoda nevznikla, neboť pohledávku v žalované výši uplatnila v rámci dosud neskončeného konkursního řízení vedeného proti J. S., s. r. o., u Krajského soudu v Ústí nad Labem, a může se jí tedy v tomto řízení domoci. I pokud by však byla existence škody a její výše prokázána, první žalovaný za ni odpovědnost nenese, neboť žádnou právní povinnost neporušil (nemohl předvídat, že ke dni 21. 2. 2003 vyhlásí zcela nečekaně Č. banka správní řízení, v jehož důsledku budou pobočky U. banky, a. s., uzavřeny a všechny účty zablokovány). Žádný právní předpis nestanoví povinnost exekutora ukládat finanční prostředky v konkrétním peněžním ústavu nebo je přechovávat v hotovosti a nestanoví ani, zda má být účet exekutora založen na číslo podnikatelské identifikační či rodné. První žalovaný neporušil ani smluvní povinnost převést prostředky na účet žalobkyně do 5 pracovních dnů poté, kdy mu dojdou na účet, neboť nemůže vyplatit peníze dříve, než nabude právní moci rozvrhové usnesení soudu (stalo se tak v pátek 14. 2. 2003 a finanční prostředky, které nebyly uloženy v U. bance, a. s., byly žalobkyni převedeny na účet další pátek dne 21. 2. 2003). Ze stejných důvodů je pak vyloučena i odpovědnost druhé žalované.

K odvolání žalobkyně K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 10. 1. 2006 rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku ve věci samé změnil tak, že uložil oběma žalovaným povinnost zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně 2 221 115,86 Kč s 3% úrokem z prodlení ročně od 21. 5. 2003 do zaplacení, změnil jej i ve výroku o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Z výpisu z účtu prvního žalovaného, vedeného ke dni 31. 12. 2002 u U. banky, a. s., který soud prvního stupně opomněl jako listinný důkaz zhodnotit, odvolací soud zjistil, že peněžní prostředky na tomto účtu k tomuto datu nemohly být získány z exekuce vedené proti J. S., s. r. o., nýbrž z jiné činnosti prvního žalovaného, neboť s výjimkou 1 000 000 Kč jsou zde částky, které byly na tento účet vloženy v období před předmětným prodejem nemovitostí. Odvolací soud posuzoval podmínky odpovědnosti prvního žalovaného za škodu podle § 32 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále též jen „exekuční řád“), a druhé žalované podle § 4 odst. 1, 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále též jen „zákon“). Podle odvolacího soudu vznikla žalobkyni škoda nevyplacením částky určené jí jako oprávněné v exekučním řízení rozvrhovým usnesením v plné výši, přičemž po J. S., s. r. o., již nemůže tento dluh vymáhat („pohledávka žalobkyně totiž zanikla splněním dluhu dražbou nemovitostí povinné v exekuci“). První žalovaný porušil svou smluvní i zákonnou povinnost vyplatit oprávněné rozvrhovým usnesením přiznané částky, které kryly její pohledávku (§ 68 exekučního řádu a čl. 7 bod 2 a 3 rámcové smlouvy ze dne 7. 5. 2002) a samo poškození některého z účtů, na nichž měl exekutor prostředky získané exekucí, není podle odvolacího soudu okolností, pro kterou by se mohl exekutor své odpovědnosti ve smyslu § 32 odst. 3 exekučního řádu zprostit. Nejednal totiž s péčí řádného hospodáře a nevyvinul potřebnou opatrnost při nakládání se svěřenými prostředky, jestliže již od podzimu roku 2002 věděl o problémech U. banky, a. s. (je nepodstatné, že zde peníze uložil z důvodu, že tato banka poskytovala nejvyšší úroky, přičemž oprávněnému z toho žádný zisk neplynul), přesto je po 1. 1. 2003 u této banky uložil. Jelikož došlo v průběhu exekuce k nesprávnému úřednímu postupu, je založena rovněž odpovědnost druhé žalované, již se nelze zprostit.

Proti tomuto rozsudku podal první žalovaný dovolání, které odůvodňuje podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a § 241a odst. 3 o. s. ř. Namítá, že z žádného právního předpisu nevyplývá povinnost vést samostatný účet pro každou exekuci a že je zcela běžnou praxí exekutora přijímat peněžní prostředky na účet i do pokladny (i v případě, že by pro exekuci vedenou ve prospěch žalobkyně byl zřízen samostatný účet s přesným označením, o jakou exekuci se jedná, byla by výše plnění z

pojištění vkladů stejná jako ta, kterou žalobkyně ve skutečnosti obdržela), proto jednání exekutora, kterým peněžní prostředky získané z dražby, jež nelze vyplatit před právní mocí rozvrhového usnesení, uloží na bankovní účet, nelze považovat za protiprávní. Odvolací soud zhodnotil předmětný výpis z účtu u U. banky, a. s., nesprávně a neúplně; jednoznačně z něj totiž vyplývá, že v době uzavření U. banky, a. s., se na něm nacházely prostředky vložené či převedené dne 30. 12. 2002, 10. 1. 2003 a 13. 1. 2003, tedy poté, co bylo vydražitelem doplaceno nejvyšší podání. První žalovaný dále nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že porušil smluvní povinnost převést peníze na účet žalobkyně do pěti pracovních dnů poté, kdy mu dojdou na účet, a má za to, že tato lhůta začala běžet ode dne následujícího po dni, ve kterém mu bylo doručeno rozvrhové usnesení s doložkou právní moci, tedy dne 17. 2. 2003; jestliže pak došlo k zablokování účtů a uzavření poboček U. banky, a. s., dne 21. 2. 2003, nelze dovodit, že by první žalovaný tuto lhůtu zmeškal. Do zákonného pojmu „vynaložení veškerého úsilí“ (§ 32 odst. 3 exekučního řádu) nelze zahrnovat schopnost exekutora „předvídat krach banky“ (okolnost zahájení správního řízení Č. bankou byla naprosto nepředvídatelnou a nepředvídanou), první žalovaný o této skutečnosti věděl „asi tak, jako většina veřejnosti“ a stojí si za tím, že jednal bděle, neboť počátkem listopadu roku 2002 z účtu této banky peníze vybral a poté, co z veřejnosti dostupných informací vyplynulo, že potíže banky jsou zažehnány, peněžní prostředky na tento účet dále ukládal; ani při vynaložení veškerého úsilí proto nemohl zabránit vzniku škody. Brojí rovněž proti závěru odvolacího soudu, že pohledávka žalobkyně zanikla splněním dluhu dražbou majetku povinné v exekuci, a tvrdí, že tato pohledávka nezanikla, neboť žádný právní předpis dražbu majetku za způsob splnění závazku nepovažuje, a navíc vyšlo ze skutkových zjištění najevo, že žalobkyně pohledávku ve výši žalované částky přihlásila do konkursního řízení vedeného proti J. S., s. r. o. První žalovaný pak s poukazem na § 4 zákona č. 82/1998 Sb. namítá nedostatek své pasivní legitimace, když je osobou pověřenou státem k výkonu veřejné správy a jeho úkony při výkonu exekuční činnosti a dalších činnostech z pověření soudu se považují za výkon veřejné správy a úřední postup; proto by podle něj za případný nesprávný úřední postup měla být odpovědná toliko druhá žalovaná. Z těchto důvodů navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala dovolání z důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. i druhá žalovaná. Namítá nepřezkoumatelnost rozsudku odvolacího soudu, kterou spatřuje v nedostatku odůvodnění závěru o nesprávnosti úředního postupu při výkonu veřejné moci (není patrné, v čem konkrétně odvolací soud nesprávnost výkonu veřejné moci spatřuje, odvolací soud neoznačil ani obecně právní povinnosti prvního žalovaného, podle kterých by měl provádět šetření ohledně ekonomické situace bank, kam ukládá získané peníze, a ukládat peníze z jednotlivých exekucí na oddělené účty), a tvrdí, že odpovědnost žádného z žalovaných nelze založit pouhým konstatováním, že první žalovaný měl vědět o blíže neurčených potížích U. banky, a. s., již od podzimu roku 2002. Odvolací soud také nesprávně vyhodnotil důkaz provedený výpisem ze zablokovaného účtu prvního žalovaného, neboť zcela pominul skutečnost, že se na něm nacházelo dostatek prostředků k vyplacení nároku žalobkyně z exekuce. Poukazuje dále na úpravu odpovědnosti exekutora za škodu podle § 32 exekučního řádu a odpovědnosti státu za škodu podle zákona č. 82/1998 Sb. a tvrdí, že primárně by odpovědnost za škodu měl nést ten, kdo škodu způsobil a je za ní ze zákona odpovědný, tedy ve smyslu § 32 odst. 3 exekučního řádu exekutor, byť by ke škodě došlo v důsledku nesprávného úředního postupu („stát za škodu odpovídá tehdy, jestliže zákon odpovědnost toho, kdo ji způsobil, neupravuje, anebo jestliže subjekt, který škodu způsobil, není možné zjistit“), proto nelze uložit oběma žalovaným solidární povinnost. Podle druhé žalované je třeba daný skutkový stav kvalifikovat nikoli jako vztah odpovědnosti za škodu, nýbrž jako závazkový vztah vznikající při výkonu exekuční činnosti, neboť dospěl-li odvolací soud k závěru o porušení povinnosti prvního žalovaného vyplatit žalobkyni rozvrhovým usnesením částku vymoženou v exekuci, měl její žalobu posoudit jako „žalobu na plnění závazku vzniklého z jiných skutečností uvedených v zákoně (§ 489 obč. zák. ve spojení s § 68 exekučního řádu)“. Z těchto důvodů navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že obě dovolání byla podána proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnými osobami (účastníky řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) a že jsou podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., přípustná, přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že dovolání důvodná nejsou. Proto je zamítl.

Z odůvodnění:

Podle § 4 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, exekutor má postavení veřejného činitele při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu.

Podle § 32 odst. 1 č. 120/2001 Sb. exekutor odpovídá za škodu tomu, komu ji způsobil v souvislosti s činností podle tohoto zákona. Exekutor odpovídá za škodu i tehdy, byla-li škoda způsobena při výkonu exekuční nebo další činnosti jeho zaměstnancem; případná odpovědnost této osoby podle zvláštních předpisů tím není dotčena. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení exekutor se odpovědnosti podle odstavce 1 zprostití, prokáže-li, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat. Podle odstavce 3 tohoto ustanovení odpovědnost státu za škodu podle zvláštního právního předpisu (§ 4 zákona č. 82/1998 Sb.) tím není dotčena.

Podle § 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), odpovědnosti za škodu podle tohoto zákona se nelze zprostit.

Podle § 3 písm. b) zákona č. 82/1998 Sb. stát odpovídá za škodu, kterou způsobilý právnícké a fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona (dále jen „úřední osoby“).

Podle § 4 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. za výkon státní správy podle § 3 písm. b) se považuje i sepisování veřejných listin o právních úkonech a úkony notáře jako soudního komisaře a úkony soudního exekutora při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení činnost notáře a soudního exekutora podle odstavce 1 se považuje za úřední postup.

Ustanovení § 32 exekučního řádu upravuje odpovědnost exekutora za škodu, kterou on či jeho zaměstnanci způsobil při výkonu činnosti, jež je upravena exekučním řádem. Zároveň toto ustanovení odkazuje i na úpravu odpovědnosti státu za škodu, kterou exekutor způsobil, jež je však ustanovením § 4 zákona výslovně omezena jen na výkon exekuční činnosti (§ 28 až 73 exekučního řádu), sepisování exekutorských zápisů (§ 77 až 86 exekučního řádu) a činnost vykonávanou exekutorem z pověření soudu (§ 76 odst. 1 a § 76a). Za výkon další činnosti vykonávané podle exekučního řádu odpovídá poškozenému pouze exekutor (např. právní pomoc podle § 74 odst. 1 písm. a/ exekučního řádu). Odpovědnost exekutora je odpovědností objektivní, jíž se exekutor může zprostit pouze z důvodu, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat. Tím se rozumí všechna objektivně posuzovaná možná péče, kterou mohl exekutor vyvinout, aby škodě zabránil nebo ji odvrátil.

Je pak otázkou, jaký je vzájemný vztah odpovědnosti exekutora vyjádřené v § 32 odst. 1 a 2 exekučního řádu a odpovědnosti státu podle zákona č. 82/1998 Sb., který exekutora při výkonu exekuční činnosti označuje za úřední osobu vykonávající úřední postup, za jehož nesprávnost odpovídá stát. Na rozdíl od § 57 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), který ve srovnatelném případě (jde rovněž o tzv. úřední osobu) stanoví, že odpovědnost notáře

přichází v úvahu, jen pokud nestanoví zvláštní právní předpis jinak (tímto předpisem je právě zákon č. 82/1998 Sb.), exekuční řád nedává jednoznačnou prioritu (či dokonce výlučnost) odpovědnosti státu před odpovědností exekutora za činnost uvedenou v § 4 zákona. Ustanovení § 32 exekučního řádu je konstruováno poněkud odlišně, totiž tak, že ve vztahu k zákonu č. 82/1998 Sb. stanoví v odstavci 3, že odpovědnost státu za škodu podle zvláštního zákona není dotčena. Z této dikce lze dovodit, že je jednak dána odpovědnost exekutora samotného bez vynětí některých činností (tam, kde nejde o současnou odpovědnost státu), jednak odpovědnost exekutora v souvislosti s činnostmi, které spadají pod pojem nesprávný úřední postup, jestliže exekutor působí jako úřední osoba. K tomu se kloní i část právnícké literatury, dovozující, že při odlišnosti obou úprav právě ona okolnost, že v zákoně č. 120/2001 Sb. na rozdíl od § 57 notářského řádu není odpovědnost státu upřednostněna, zakládá poškozenému možnost uplatnit nárok jak vůči státu, tak vůči soudnímu exekutorovi současně (nezávisle) s tím, že při úspěšném uplatnění nároku proti oběma odpovědným osobám zanikne plněním jedné z nich nárok vůči druhé, a to v rozsahu poskytnutého plnění (viz Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti /exekuční řád/ a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2005, str. 155-156). Tento závěr, byť poněkud vybočuje z dosavadního celkového systému odpovědnosti státu za výkon veřejné moci (stát odpovídá za veškerou činnost státních orgánů státu i tzv. úředních osob, na něž je výkon pravomocí státu přenesen, s následným právem regresu proti konkrétním osobám, které zavinily vznik odpovědnosti státu), je v souladu s požadavkem na zvýšenou ochranu poškozeného, kterému dává možnost dosáhnout náhrady škody způsobené exekutorem při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů nebo při činnostech vykonávaných z pověření soudu jak přímo vůči exekutorovi, tak vůči státu (viz Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, R., in Soudní exekutoři - alternativa výkonu rozhodnutí, Právní rozhledy 6/2001, C. H. BECK). Lze tedy uzavřít, že za škodu způsobenou exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem (jako úřední osoba ve smyslu ustanovení § 3 písm. b/ zákona), odpovídá vedle státu též exekutor sám za podmínek § 32 exekučního řádu.

Na rozdíl od odpovědnosti státu, již se nelze zprostit (§ 2 zákona), svědčí exekutorovi podle § 32 odst. 2 exekučního řádu liberační důvod, umožňující mu zprostit se odpovědnosti, prokáže-li, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat. Takovým důvodem může být i prvním žalovaným uplatňovaná okolnost, že o peněžitou částku, kterou byl povinen předat v exekučním řízení oprávněnému, přišel vinou peněžního ústavu, u nějž byly prostředky uloženy. Dovolateli lze v obecné rovině přisvědčit, že ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze v souvislosti s vykonávanou exekuční činností požadovat, nemůže exekutor předvídat finanční problémy banky, v níž má vedený účet, na něž ukládá prostředky, které je povinen spravovat v souvislosti se svou činností. To však platí jen v situaci, kdy jde o řádné nakládání exekutora se svěřenými prostředky v rámci postupů, které lze při zacházení s cizí věcí považovat za obvyklé. V posuzovaném případě však bylo zjištěno (správnost těchto skutkových závěrů dovolatelé nezpochybnují), že první žalovaný část peněz vymožených při prodeji nemovitostí přesunul ze svého účtu exekutorského úřadu u G. banky, a. s., na účet u U. banky, a. s., ve snaze docílit vyššího výnosu na termínovaném vkladu, a to v době, kdy již dříve měl pochybnosti o stabilitě tohoto bankovního ústavu. Je tedy zřejmé, že první žalovaný o své vůli použil předmětnou částku k finanční transakci, která sloužila pouze jeho osobnímu prospěchu a která vykazovala určité znaky rizikovosti. Je přitom všeobecně známo, že vyšší výnosnost finančních produktů bývá kompenzována vyšší mírou rizika investice. První žalovaný proto nemůže použít liberační důvod s poukazem na to, že ani při vynaložení veškerého úsilí nemohl zabránit vzniku škody, neboť k situaci ústící ve ztrátu svěřených prostředků přispěl zbytečným převodem peněz, který neměl souvislost s vykonávanou exekuční činností. Exekutor, jemuž se svěřují finanční prostředky získané exekucí, je povinen počínat si tak, aby je v co nejvyšší možné míře ochránil a použil v souladu s průběhem exekuce; nakládá-li s nimi svévolně, nemůže se odpovědnosti za jejich ztrátu zprostit podle § 32 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb.

Již z výše uvedeného je zřejmé, že odpovědnost státu (druhé žalované) je v dané věci dána, byť je zde

odpovědnou osobou i exekutor sám. Předpokladem vzniku odpovědnosti podle ustanovení § 13 zákona č. 82/1998 Sb. je současné splnění tří podmínek: 1) nesprávný úřední postup, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem a vznikem škody. Nesprávným úředním postupem se rozumí porušení pravidel pro počínání státního orgánu při jeho činnosti a zpravidla jde o postup, který s rozhodovací činností nesouvisí. Podle konkrétních okolností může jít o jakoukoliv činnost spojenou s výkonem pravomocí státního orgánu, dojde-li při ní nebo v jejím důsledku k porušení pravidel předepsaných právními normami pro počínání státního orgánu nebo k porušení pořádku určeného povahou a funkcí postupu. O „úřední“ postup jde tehdy, jestliže tak postupují osoby, které plní úkoly státního orgánu, a pokud tento postup slouží výkonu státní moci.

Podle § 68, věty druhé, zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění účinném před novelou č. 377/2005 Sb. (tj. do 28. 9. 2005 - v době posuzované činnosti exekutora), částky přiznané věřitelům exekutor vyplatí podle pravomocných rozvrhových usnesení.

Z této úpravy je zřejmé, že v dané věci nebyla (v rozsahu žalované částky) exekutorem splněna povinnost vyplatit oprávněné osobě částku přiznanou jí pravomocným rozvrhovým usnesením soudu, kterou exekučně vymohl; to je v rozporu s požadavkem zákona, a jde proto o nesprávný úřední postup, a to bez ohledu na to, z jakých důvodů se tak stalo. Odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem je totiž odpovědností objektivní (§ 2 zákona), tj. bez ohledu na zavinění, již se nelze zprostit (srov. obdobně např. rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 7. 1997, sp. zn. [6 Co 704/97](#), publikovaný pod č. 42 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998). Této odpovědnosti se stát nemůže zbavit ani poukazem na tvrzené pochybení jiného subjektu, které přispělo k výsledku, objektivně neodpovídajícímu požadavkům na bezvadný úřední postup. Právní posouzení této otázky ze strany odvolacího soudu je tedy v souladu se zákonem (§ 2, § 3 písm. b/ zákona č. 82/1998 Sb.) i soudní judikaturou (srov. obdobně např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 12. 2006, sp. zn. [25 Cdo 2840/2004](#), publikované v časopise Soudní rozhledy 7/2007, pod č. 74, C. H. BECK) a poukaz druhé žalované na okolnosti, v nichž první žalovaný spatřuje liberační důvod ve prospěch exekutora, je bezpředmětný, neboť v režimu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem se žádný liberační důvod neuplatní.

Nelze přitom přisvědčit dovolací námitce (zdůrazňována zejména v dovolání prvního žalovaného), že žalobkyni škoda nevznikla z toho důvodu, že vydražením majetku v exekuci jí nezanikla pohledávka vůči povinnému a že ji může uplatnit i v konkursním řízení po prohlášení konkursu na majetek povinného. Tato námitka přehlíží, že pohledávka, kterou měla žalobkyně jako oprávněná vůči svému dlužníku, byla vymožená v exekučním řízení a že okamžikem, kdy nabylo právní moci rozvrhové usnesení, vznikla státu (§ 337c o. s. ř.), resp. exekutorovi (§ 68 zákona č. 120/2001 Sb.), povinnost v něm uvedené částky vyplatit. Pokud k tomu nedošlo, naplňuje situace, která ztrátou vymožené peněžní částky vznikla, definici ušlého zisku ve smyslu ustanovení § 442 odst. 1 obč. zák., neboť majetkový stav žalobkyně (v exekučním řízení oprávněné) se v důsledku popsanych událostí neztvrdil o předmětnou částku, která jí za normálního běhu okolností měla být poukázána.

Je tedy zřejmé, že dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. uplatněný oběma žalovanými není naplněn, Nejvyšší soud proto obě dovolání podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.

Odišné stanovisko JUDr. Petra Vojtky:

Za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem v postavení úřední osoby soudní exekutor sám neodpovídá. Je pravdou, že na rozdíl od § 57 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), který ve srovnatelném případě stanoví, že odpovědnost notáře přichází v úvahu, jen pokud nestanoví zvláštní právní předpis jinak (tímto předpisem je právě zákon č. 82/1998 Sb.),

exekuční řád nedává jednoznačnou prioritu (či dokonce výlučnost) odpovědnosti státu před odpovědností exekutora za činnost uvedenou v § 4 zákona. Z dikce § 32 zákona č. 120/2001 Sb. by bylo na první pohled možno dovozovat, že je jednak dána odpovědnost exekutora samotného bez vynětí některých činností, která nemá vliv na současnou odpovědnost státu ve vztahu k činnostem, které spadají pod pojem nesprávný úřední postup, jestliže exekutor působí jako úřední osoba. K tomu se kloní i ta právní literatura, která dovozuje, že při odlišnosti obou úprav právě ona okolnost, že v zákoně č. 120/2001 Sb. na rozdíl od § 57 notářského řádu není odpovědnost státu upřednostněna, zakládá poškozenému možnost uplatnit nárok jak vůči státu, tak vůči soudnímu exekutorovi současně (nezávisle) s tím, že při úspěšném uplatnění nároku proti oběma odpovědným osobám zanikne plněním jedné z nich nárok vůči druhé, a to v rozsahu poskytnutého plnění - viz Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. BECK, 2005, str. 155-156. Nutno ovšem zdůraznit, že tento názor již ve druhém vydání díla autoři nezastávají. Článek Veselý, J., Rakovský, A., Šimková, R., in Soudní exekutoři - alternativa výkonu rozhodnutí, Právní rozhledy 6/2001, C. H. BECK, pak postrádá jakoukoliv argumentaci. Oproti tomu například Ústavní soud rozhodnutím ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. [IV. ÚS 112/04](#), přisvědčil závěru Krajského soudu v Českých Budějovicích o nedostatku pasivní legitimace soudního exekutora ve sporu o náhradu škody při realizaci exekuce s tím, že „ k úspěšnému uplatnění nároku na náhradu škody způsobené exekutorem při výkonu činností, ke kterým by byl jinak povinen stát, je nutné uplatňovat tento nárok prvotně u státu dle zákona č. 82/1998 Sb., stejně jako by tomu bylo v případě, že by danou činnost vykonával stát prostřednictvím soudu.“

Je proto namístě závěr, že úvaha, podávající se z rozhodnutí sp. zn. [25 Cdo 970/2006](#), byť by formálně mohla odpovídat doslovnému výkladu exekučního řádu, pomíjí smysl právní úpravy odpovědnosti státu za škodu při výkonu veřejné moci a zcela vybočuje z logiky a celkového systému této odpovědnosti, v němž stát odpovídá za veškerou činnost státních orgánů státu i tzv. úředních osob [§ 3 písm. b)], na něž je výkon pravomocí státu přenesen, s následným právem regresu proti konkrétním osobám, které zavinily vznik odpovědnosti státu. Z tohoto pohledu je formulaci použitou v § 32 zákona č. 120/2001 Sb. třeba považovat za jiné vyjádření téhož principu, na němž stojí odpovědnost notáře, neboť pokrývá-li odpovědnost soudního exekutora za škodu veškerou jeho činnost, je toto ustanovení nepřilíš šťastně vyjádřeným odkazem na prvotní objektivní odpovědnost státu vztahující se k těm činnostem, které zmiňuje ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. Toto ustanovení, které má povahu obecnou a použitelnou i pro jiné úřední osoby, musí být zároveň klíčovým východiskem pro výklad ustanovení obsažených případně v jiných předpisech, totiž tak, že pouze stát je vždy odpovědnou osobou za rozhodování a úřední postupy subjektů, jež využívá k výkonu veřejné moci (týká se jak státních orgánů, tak jejich zaměstnanců, územních samosprávných celků v přenesené působnosti, jejich orgánů či zaměstnanců, jakož i úředních osob, jimiž jsou výslovně podle § 4 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. i notář a soudní exekutor); tyto subjekty samy nikdy odpovědnost za výkon veřejné moci nenesou, postihuje je však zmíněný regresní nárok státu. To je základní princip, na kterém stojí zákon č. 82/1998 Sb., a rozhodnutí sp. zn. [25 Cdo 970/2006](#) s navrhovanou právní větou z něj činí výjimku ve vztahu k jedinému z těchto subjektů, jímž je soudní exekutor. I z toho je zřejmé, že jde o výklad nesystémový a neústrojný, který zároveň vede k nastolení těžko zdůvodnitelné nerovnosti v postavení notáře a soudního exekutora ohledně odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, resp. k jakési negativní exkluzivitě postavení soudního exekutora mezi úředními osobami. Z praktického hlediska se sice poškozenému rozšiřují možnosti uplatnění nároku, avšak zakládá se tím i pro něj nejasná právní úprava, neboť je zpochybněn dlouhodobě judikatorně prosazovaný přehledný princip výlučné odpovědnosti státu.